

- фондів, втрата ринків збуту продукції та послуг, руйнування інноваційного потенціалу);
- погіршення показників функціонування кредитно-фінансової системи;
- ризик невиконання місцевих бюджетів;
- ризик економічних збитків унаслідок природних або техногенних надзвичайних ситуацій.

Література

1. Лавровский Б.Л. Региональная асимметрия в Российской Федерации: измерение и регулирование [Электронный ресурс] / Б.Л. Лавровский. – Режим доступа: <http://ieie.nsc.ru:8101/~taxis/lavr-rec.htm>.
2. Лабренц Б.В. Комплексная оценка безопасности города. [Электронный ресурс] / Б.В. Лабренц, Ю.Р. Лейбkind, О.В. Петухова. – Режим доступа: http://www.md.os.ru/conf/safety/sec_1/lab.htm.
3. Методика вимірювання людського розвитку регіонів України : затверджена постановою Колегії Держкомстату України та Президії НАН України від 14.03.2001 р. № 76 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/metod_polog/sp/sp_4.htm.
4. Баранов С.В. Межрегиональная дифференциация и регулирование производства валового регионального продукта (на примере регионов зоны Севера) : монография / С.В. Баранов. – СПб., 2007. – 189 с.
5. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / [за ред. З.С. Варналія]. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.

УДК 351.823.1

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ОЦІНЮВАННЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ РОЗРОБЦІ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ МІСТА В УМОВАХ ЗМІНИ МІСТОБУДІВНОЇ ПОЛІТИКИ

Марценюк О.М.

заступник начальника відділу містобудівного та архітектурного комплексу Тернопільської міської ради

Annotation

In the paper there is offered approach to determine index of quality of city environment which is used for development of general city plan. As an example of application of this methodology there is considered the project of general plan of Ternopil implemented with help of geoinformational system.

Анотація

У статті запропоновано підходи до комплексного оцінювання якості міського середовища, що використовується при розробці генерального плану міста. В якості прикладу застосування методики розглянуто проект генерального плану м. Тернопіль, реалізований на основі геоінформаційної системи.

Ключові слова

Генеральний план міста, містобудівна політика, якість міського середовища, геоінформаційна система.

I. Вступ

Упродовж останніх двох десятиліть міста України проходять новий етап свого розвитку, що пов'язаний як з корінною зміною економічної системи (переходом від планового господарювання до ринкової економіки), так і зі загальносвітовим трендом збільшення ролі невиробничих секторів у постіндустріальну епоху [1; 2]. Все це пояснює глибину перетворення їх внутрішньої структури, що спостерігається на сьогодні і виражається: у змі-

ні функціонального призначення міських просторів, реалізації проектів як комплексного освоєння територій, так і точкової забудови, змінах в етносоціальному складі населення.

Одними із найважливіших результатів соціально-економічних трансформацій післяреформного періоду стосовно внутрішньоміського розвитку стали посилення поляризації і зростання соціальної напруженості в суспільстві, початок процесу територіальної сегрегації населення. На зміну філософії розвитку міст у радянський період, що ґрунтувалася на прагненні до уніфікації простору, мінімізації відмінностей між районами, прийшло їх функціонування в умовах ринкової економіки під істотною дією чинників якісних характеристик середовища, вартості міської землі і нерухомості [3].

Тематика комплексного оцінювання міського середовища в умовах зміни основного вектора містобудівної політики (переходу від пріоритетного освоєння вільних земель до реновації територій, що сформувалися) є на сьогодні достатньо актуальною. Тут найяскравіше і глибоко виявляються всі новітні зміни як матеріально-речової, так і духовної складових суспільної динаміки.

Теоретичній і методологічній базі при розробці генерального плану міста присвячені праці вчених, що спеціалізуються на дослі-

дженні внутрішньої неоднорідності міського простору, – Н.В. Барбаш, О.І. Вендіної, В.Г. Глушкової, Г.М. Лаппо, Е.М. Перцика, а також фахівців з просторового розвитку міських систем і міського планування Ф. Броделя, В.Л. Глазичева, К. Лінча, Р. Мерфі, Е. Соджі, Д. Форрестера.

II. Постановка завдання

Мета статті – виробити методичні підходи до оцінювання якості міського середовища з подальшим використанням отриманих розрахункових даних для прогнозування просторового аспекту соціальної стратифікації у генеральному плані міста.

III. Результати

У ході розробки генерального плану міста пропонується вирішувати такі завдання:

1) визначити принципи й обґрунтувати методичні підходи до формалізованого оцінювання якості міського середовища;

2) розробити методику оцінювання окремих складових у рамках інтегрального індексу якості міського середовища з урахуванням особливостей територіальної структури міста;

3) проаналізувати територіальну диференціацію розподілу як окремих параметрів, що впливають на якісні характеристики міського середовища, так і підсумкових значень індексу;

4) визначити співвідношення об'єктивних і суб'єктивних чинників у ціноутворенні на ринку житлової нерухомості міста;

5) здійснити порівняльний аналіз якісних характеристик міського середовища і територіальної складової процесів, що є індикаторами розвитку соціальної стратифікації в місті.

Для проведення дослідження було використано поєднання загальнонаукових і картографічних методів: картографічне і математичне моделювання, польові моніторингові дослідження, метод експертних оцінок, порівняльний, соціологічний (анкетування) та історико-еволюційний методи.

Як приклад інформаційної бази взято Проект генерального плану м. Тернопіль, розроблений Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст “Діпромісто” згідно з договором від 06.11.2007 р. № 551-01-2007, укладеним із Тернопільською міською радою, результати польових моніторингових досліджень, матеріали спеціалізованих Інтернет-сайтів, супутникові знімки території м. Тернопіль.

Наукова новизна такої роботи полягає в принципово іншому підході до формалізованого оцінювання якісних характеристик міського простору. В комплексному економіко-соціальному дослідженні міста акцент має робитися не на оцінюванні неоднорідності значень індикаторів за адміністративними одиницями (районами, мікрорайонами міста), а на аналізі полів розподілу показників всією територією міста (без спотворювальної дії конфігурації і просторових розмірів

обраної для проведення розрахунків мережі осередків). Основні методичні принципи оцінювання якості міського середовища мають бути вироблені з використанням поєднання системного і середовищного підходів до об'єкта і предмета дослідження.

Індекс якості міського середовища має включати часткові показники, об'єднані в типологічні групи, значущість яких визначається на підставі соціологічного опитування населення й досліджень експертів.

Порівняльний аналіз значень індексу і вартості житлової нерухомості дасть змогу виявити переоцінені і недооцінені території міста на ринку житла, а також значущість об'єктивної і суб'єктивної складових у ціноутворенні на ньому. Таким чином, можна визначити ключові чинники, що є індикаторами розвитку соціальної стратифікації в місті на сучасному етапі, а також прогноз цього процесу.

Необхідність розроблення генерального плану м. Тернопіль викликана змінами у соціально-політичній та економічній сферах, що відбуваються в Україні, вдосконаленням нормативно-законодавчої бази (прийнято Водний кодекс України (1995 р.), Земельний кодекс України (2001 р.), Закони України “Про планування та забудову території” (2000 р.), “Про Генеральну схему планування території України” (2002 р.)).

У процесі проектування були вивчені та використані проектні і наукові матеріали, програми і наукові звіти, розроблені проектними інститутами, науковими організаціями і вузами м. Тернопіль.

Генеральний план – це документ територіального планування, що визначає призначення територій, виходячи із сукупності соціальних, економічних, екологічних та інших чинників у цілях забезпечення стійкого розвитку територій, інженерної, транспортної і соціальної інфраструктур забезпечення врахування інтересів як громадян і їх об'єднань, так і держави, області і муніципальних утворень [4]. Основна функція генерального плану – це місторегулювання, координація учасників містобудівної діяльності в рамках прийнятої міською громадою містобудівної стратегії.

У Генеральному плані визначено основні параметри розвитку міста: перспективна чисельність населення, обсяги всіх видів міського будівництва, включаючи житлове будівництво і реконструкцію житлового фонду, необхідні для розбудови території основні напрями розвитку транспортного комплексу та інженерної інфраструктури, озеленення і впорядкування території.

У проекті Генплану м. Тернопіль виконане одне з головних завдань – функціональне зонування міських територій з виділенням житлових, виробничих, суспільних, рекреаційних та інших зон для розвитку всіх життєво важливих функцій міського компле-

ксу. При цьому використано методику оцінювання якості міського середовища, запропоновану в нашій статті.

Рішення Генерального плану є основою для розробки проектної документації таких рівнів: проектів планувань окремих районів і зон міста, цільових програм та ін.

Усі матеріали Генерального плану міста об'єднуються в блоки:

I. Комплексний містобудівний аналіз території.

II. Соціально-економічні передумови містобудівного розвитку.

III. Стратегічні напрями містобудівного розвитку міста.

IV. Заходи щодо територіального планування.

Генеральний план м. Тернопіль розроблено в оболонці геоінформаційної системи (далі – ГІС) з використанням цифрових космічних зображень.

ГІС "Генеральний план" має багатоцільове призначення, найбільш важливим завданням якого є можливість її використання в управлінні розвитком міських територій, оптимізації містобудівної, земельної та інвестиційної політики, поліпшенні транспортно-обслуговування та екологічної ситуації, розвитку інженерної інфраструктури, а також в процесі створення інформаційної системи забезпечення містобудівної діяльності.

IV. Висновки

Запропонований підхід оцінювання якості міського середовища має як методолого-методичну, так і практичну цінність і дасть змогу отримувати соціально значущі ре-

зультати, які можна використовувати при регулюванні територіального розвитку міських систем. Пропонована в статті методика оцінювання якості міського середовища застосована в прикладних дослідженнях з розроблення варіантів найбільш ефективного використання земельних ділянок у м. Тернопіль. Виконані розрахунки індексу якості міського середовища для територій трьох планувальних районів (Центрального, Західного та Східного) були використані Управлінням архітектурного та містобудівного комплексу Тернопільської міської ради в ході розробки концепції комплексної забудови в м. Тернопіль об'єктами житлової і комерційної нерухомості. Результати дослідження можуть застосовуватися для ухвалення управлінських рішень у сфері перспективного розвитку міських територій і муніципальних утворень локального рівня.

Література

1. Города и городские агломерации в региональном развитии / [под ред. д. г. н. Ю. Г. Липецка]. – М. : ИГ РАН, 2003. – 330 с.
2. Landry The Creative City: a Toolkit for Urban Innovators. – L. : Earthscan, 2000. – 300 p.
3. Кондратенко Е. С. Возможности сбалансированного формирования городской среды / Е. С. Кондратенко // Градостроительство. – 1990. – № 42. – С. 27–33.
4. Владимиров В. В. Управление градостроительством и территориальным развитием / В. В. Владимиров. – М. : Отдел информационно-издательской деятельности РААСН, 2000. – 92 с.

УДК 353

НОРМАТИВНІ ПІДСТАВИ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ОБЛАСНИМИ ДЕРЖАВНИМИ АДМІНІСТРАЦІЯМИ ЯК СУБ'ЄКТАМИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЇХ ВЗАЄМОДІЇ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Мужикова Н. М.

аспірант НАДУ при Президентіві України

Annotation

The article considers the possibility of making regulations by the local bodies of executive power at the oblast level in the process of state policy development, and presents an overview analysis of the existing standards and the actual practice of law-making as a form of public administration. The place of oblast state administrations in the relations with other entities of the public administration within their own law-making process, as well as the options available for their law-making to influence on the implementation of state policy are defined.

Анотація

У статті розглянуто питання щодо можливості створення нормативно-правових актів місцевими органами виконавчої влади на обласному рівні в процесі формування державної політики, здійснено оглядовий аналіз нормативно закріпленого та фактичного забезпечення правотворчості облдержадміністраціями як однієї з форм здійснення державного управління. Визначено місце обласних державних адміністрацій у взаємовідносинах з іншими суб'єктами державного управління в процесі здійснення ними правотворчості та